

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/1534

Sayı : 72079556-610- 406/8283063
Konu : Soru Önergesi (7/1534)

15.08.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 15.07.2023 tarihli ve 1248701 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Tekirdağ Milletvekili Sayın Nurten YONTAR tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/1534 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur. Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: Cevap Metni (5 sayfa)

Tekirdağ Milletvekili Sayın **Nurten YONTAR**'a Ait 7/1534 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Bakanlığımız; kadına yönelik şiddetin kabul edilemez olduğuna dair inançla çalışmalarını kararlılıkla sürdürmektedir. Çalışmalar çok geniş bir yelpazede, tüm tarafların kapsamlı işbirliği ile “Sıfır Tolerans” ilkesi çerçevesinde devam etmektedir.

2012 yılında yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin yasal altyapının güçlendirildiğinin ve bu mücadelenin bir üst seviyeye taşındığının en önemli göstergesidir.

6284 sayılı Kanunun etkin bir şekilde uygulanmasına yönelik alt mevzuat hazırlanmış ve bu kapsamda 2013 yılında 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği ve Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik ve 2016 yılında Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik, 2021 yılında 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Teknik Yöntemlerle Takip Sistemlerinin Kullanılmasına Dair Yönetmelik yürürlüğe konmuştur. Ayrıca kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda Bakanlığımız birimlerinin kurumsal sorumluluklarının altını çizen Genelge 16 Haziran 2021 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir.

Diğer taraftan kadına yönelik şiddetle mücadelede var olan temel mevzuatın gözden geçirilmesi amacıyla Bakanlığımız koordinasyonunda ilgili kurumlardan temsilcilerin katılımı ile mevzuat çalışma grubu oluşturulmuştur. Ayrıca Bakanlığımız hizmet birimleri, 81 il müdürlüğümüz ve kadına yönelik şiddetle mücadelede koordineli çalıştığımız kurum ve kuruluşların ikincil mevzuata ilişkin görüş ve revizyon önerileri tespit edilmiştir. Yönetmeliklerin revize çalışmaları kapsamında kurum içi ve kurum dışı görüşler alınmış olup süreç devam etmektedir.

Kadına yönelik şiddetle mücadele yol haritasını belirleyen ve temel politika önceliklerini ortaya koyan ulusal eylem planları 2007 yılından beri düzenli olarak hazırlanmakta ve kararlılıkla uygulanmaktadır.

Son olarak 2021-2025 dönemini kapsayan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele IV. Ulusal Eylem Planı 1 Temmuz 2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

IV. Ulusal Eylem Planımızın il düzeyinde uygulanmasına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiş olup 81 ilde İl Eylem Planları yürürlüğe girerek uygulanmaya başlanmıştır.

Öte yandan, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımı ile kadına yönelik şiddetle mücadeleyle yönelik yürütülen çalışmalar ve yaşanan sorunlar kapsamında bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmak amacıyla Bakanlığımız koordinasyonunda 2006 yılından itibaren düzenli olarak “Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi” toplanmaktadır. Komitenin 16. toplantısı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı başkanlığında Adalet ve İçişleri Bakanlarımızın teşrifleriyle 15 Aralık 2022 tarihinde Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

81 İl düzeyinde ise, “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme Komisyonu” Vali başkanlığında, ilgili kurumların katılımı ile en üst düzeyde katılım sağlanarak toplanmaktadır.

Türkiye genelinde 81 ilde Bakanlığımıza bağlı 112 kadın konukevi 2.779 kapasite, yerel yönetimlere bağlı 33 kadın konukevi 735 kapasite, Göç İdaresi Genel Müdürlüğüne bağlı 3 kadın

konukevi 90 kapasite, sivil toplum kuruluşuna bağlı 1 kadın konukevi 20 kapasite olmak üzere, 149 kadın konukevi 3.624 kapasite ile hizmet vermektedir.

Farklı ihtiyaç gruplarına bir arada hizmet sunan kadın konukevlerinin daha etkin ve verimli hizmet sunumuna yönelik kadın konukevlerinin ihtisaslaşması çalışmalarımız devam etmektedir. Bu kapsamda 15 ilde 17 kadın konukevi ihtisas kuruluşuna dönüştürülmüştür.

İhtisaslaşmış kuruluşların oluşturulmasında risk temelli yaklaşım benimsenerek 81 ilde uygulanacak “Kadın Konukevi Hizmet Standartları Rehberi” hazırlanmıştır. Rehberde gizlilik, güvenlik ve güçlenme ilkeleri temelinde fiziksel, yönetsel ve mesleki standartlar yer almaktadır. Ayrıca, yatılı hizmet kuruluşlarımızdaki iç ve dış değerlendirmeyi kapsayan “Kadın Konukevleri Öz Değerlendirme Rehberi” hazırlanmıştır.

81 ilimizde bulunan 82 Şiddet Önleme ve İzleme Merkezinde (ŞÖNİM) 6284 Sayılı Kanun kapsamında, şiddet mağduruna yönelik tedbirlerin takibi ve izlenmesi ile psikososyal destek, hukuki destek, eğitim ve mesleki destek, sağlık desteği, ekonomik destek ve rehberlik danışmanlık ve yönlendirme hizmetleri sunulmaktadır.

ŞÖNİM’lerin hizmete başladığı 2013 yılından 30 Haziran 2023 tarihine kadar 1.261.457 kadın, 111.027 erkek ve 131.770 çocuk olmak üzere toplam 1.504.254 kişi yararlanmıştır. 2023 yılında Haziran sonu itibarıyla ise 123.769 kadın, 12.912 erkek ve 5.569 çocuk olmak üzere toplam 142.250 kişi hizmet almıştır.

81 ilde 82 ŞÖNİM’de standart uygulamaları belirlemek üzere “ŞÖNİM Hizmet Standartları Rehberi” hazırlanmıştır. Ayrıca, yatılı hizmet kuruluşlarımızdaki iç ve dış değerlendirmeyi kapsayan “ŞÖNİM Öz Değerlendirme Rehberi” hazırlanmıştır.

Bakanlığımız kadın hizmet birimlerince sunulan hizmetlere risk odaklı anlayışı entegre ederek hizmetlerin niteliğini artıracak Risk Analiz ve Yönetim Modülü geliştirilmiştir. Modülün Bakanlığımız kadın hizmet birimlerinde etkin olarak kullanılmasına yönelik iyileştirme çalışmaları ve kolluk birimlerle entegrasyonuna ilişkin faaliyetler devam etmektedir. Risk Analiz ve Yönetim Modülü ile doğru tespit, nitelikli müdahale, etkin hizmet zincirini güçlendirilmesi, sunulan hizmetlerimiz için bilimsel kanıta dayalı bir başlangıç noktası ve yol haritası ortaya konması öngörülmektedir.

İlçe düzeyinde sosyal hizmet müdahalesi ve takibini sağlamak üzere, kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde hizmet sunmak amacıyla 403 Sosyal Hizmet Merkezinde (SHM) Şiddetle Mücadele İrtibat Noktası oluşturularak 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddet mağdurlarına yönelik tedbirlerin takip ve izlenmesi, psiko-sosyal destek başta olmak üzere rehberlik, danışmanlık ve yönlendirme hizmetleri sunulmaya başlanmıştır.

Pandemi döneminde 81 ilimizde bulunan ŞÖNİM ve 149 kadın konukevi 3.624 kapasite ile faaliyetine devam etmiştir. Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar ve beraberindeki çocuklara, aile bireylerine ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan bireylere yönelik 6284 sayılı Kanun kapsamında rehberlik, destek ve yönlendirme uygulamaları ilgili taraflarla eşgüdüm içerisinde kesintisiz sürdürülmüştür.

6284 sayılı Kanun kapsamında hakkında önleyici tedbir kararı bulunan şiddet uygulayanlara yönelik yarım günlük seminer programı ile şiddet kavramı, öfke kontrolü, kişiler arası ilişkilerde doğru iletişim gibi konularda temel düzeyde farkındalık kazandırmayı amaçlayan Aile İçi Şiddetle Mücadele Farkındalık Seminer Programı 81 ilde uygulanmaktadır. 2022 yılında illerin eğitici ihtiyacı yeniden gözden geçirilerek İstanbul, Kırşehir, Sakarya ve Erzurum olmak üzere 4 ilde 58 personele 2 günlük çevrim içi eğitici eğitimi verilmiştir. Eğitimlerin devamlılığı

sağlanmakta olup 2023 yılında “Aile İçi Şiddetle Mücadele Farkındalık Eğitimi Seminer Programı” kapsamında 81 ilde 1.380 meslek elemanına yönelik uygulayıcı eğitimleri gerçekleştirilmiştir.

Öte yandan kadına yönelik şiddetle etkin mücadele için şiddet vakasının bütüncül bir yaklaşımla ele alınması ve şiddet uygulayanlara yönelik önleyici hizmet modellerinin etkin şekilde uygulanmasını teminen Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçe Başkanlığı tarafından onaylanan yatırım projesi kapsamında 2022-2023 döneminde şiddet faillerine yönelik sosyal hizmet modeli oluşturulması amaçlanmaktadır. Proje ile şiddet uygulayanlara sunulacak destek hizmetlerine ilişkin iş süreçleri ve kurumsal sorumlulukların belirlendiği modüller, rehabilitasyona yönelik destek ve müdahale programları, hizmet sunanlara yönelik eğitim içerikleri, el kitabı, kılavuz ve rehber gibi basılı materyallerin oluşturulması planlanmaktadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede, mağdurların etkin korunmasını sağlamak üzere teknik yöntemle takip pilot uygulamaları gerçekleştirilmiştir. 2015-2021 yılları arasında, Adalet Bakanlığı, Bakanlığımız ve İçişleri Bakanlığı arasında imzalanan “İşbirliği Protokolü” ile Adalet Bakanlığı Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı bünyesinde kurulu elektronik izleme sistemi altyapısı ve elektronik kelepçe cihazlarının kullanıldığı sistem ile şiddet uygulayan ve şiddet mağduru birlikte takip edilmiştir. Pilot uygulama kapsamında, 15 ilde (Ankara, İzmir, İstanbul, Bursa, Gaziantep, Antalya, Adana, Aydın, Denizli, Eskişehir, Malatya, Mersin, Sakarya, Samsun, Trabzon) Emniyet ve Jandarma sorumluluk bölgelerinde, uygulama gerçekleştirilmiştir.

Pilot uygulamanın İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde ülke geneline yaygınlaştırılmasına yönelik teknik altyapı çalışmaları tamamlanmış olup 25 Ocak 2021 tarihinden itibaren teknik yöntemlerle takip işlemleri 81 ilde uygulanmaktadır.

Elektronik kelepçe 2021 yılı uygulamalarının etki analizinin gerçekleştirilmesi “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 2022 Faaliyet Planı” alt hedeflerinden biri olarak yer almış, bu kapsamda Bakanlığımız tarafından İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı teknik desteğiyle “Elektronik Kelepçe 2021 Yılı Uygulamalarının Etkinliğinin Değerlendirilmesine Yönelik Araştırma” yürütülmüştür. Araştırma sonucunda ortaya çıkan raporun çıktıları paydaş kurumlarla paylaşılmıştır.

Bakanlığımız bünyesinde yer alan “Alo 183 Sosyal Destek Hattı” şiddete uğrayan ya da uğrama riski taşıyan, destek ve yardıma ihtiyacı olan kadın ve çocuklar için psikolojik, hukuki ve ekonomik danışma hattı olarak çalışmakta; bu kişilere hakları konusunda ve başvuracakları yerler hakkında bilgi vermektedir.

Mart 2020 itibariyle salgın nedeniyle gelen çağrılarının artışı göz önünde bulundurularak Alo 183 Sosyal Destek Hattında önceliklendirme süreci başlatılmıştır. Sosyal Destek Hattını arayan şiddet mağdurları “0” tuşuna basarak herhangi bir sıra beklemeden ilgili destek personeline ulaşabilmektedir.

“ALO 183 Sosyal Destek Hattı” üzerinden 2020 Mayıs ayı itibariyle WhatsApp uygulaması, 2021 yılı başından itibaren ise BİP uygulaması aracılığıyla vatandaşlara hizmet sunulmaya başlanmıştır. Böylelikle, “0 501 183 0 183” iletişim numarasından 7 gün 24 saat ilgili destek personeline ulaşılmaktadır.

İçişleri Bakanlığı ile Bakanlığımız işbirliğinde şiddet mağdurlarının kolluğa hızlı ve etkin erişiminin sağlanması amacıyla Kadın Destek (KADES) Uygulaması geliştirilerek 24 Mart 2018 tarihi itibariyle kadınların kullanıma açılmıştır.

Türkiye’de ikamet eden yabancı uyruklu Türk vatandaşlarının da KADES uygulamasını etkin kullanabilmesi, uygulamaya erişimin kolaylaştırılması ve uygulamanın ulaşılabilir olması amacıyla ara yüzleri Arapça, Farsça, Fransızca, İngilizce ve Rusça olmak üzere 5 dile çevrilerek güncellenmesi yapılmış, 28 Haziran 2022 tarihi itibariyle Kürtçe, Almanca, Özbekçe, Kırgızca ve İspanyolca dillerine de çevrilmiş olup toplam 11 dilde erişimi bulunmaktadır. Ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayan yabancı uyruklu kadınların pasaport veya ülkemize giriş yaptığı belgenin seri numarası ile kayıt olarak uygulamayı kullanabilmeleri sağlanmıştır.

Diğer taraftan kadına yönelik şiddet olgusu ve bununla mücadeleye ilişkin toplumsal farkındalık oluşturulması ve zihniyet dönüşümünün sağlanması amacıyla; Türkiye’de kadınların güçlendirilmesi ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla ülke genelinde kamu kurum ve kuruluşlarında görevli personele yönelik eğitim ve seminerler gerçekleştirilmekte olup eğitimlerinin devamlılığının sağlanması için Adalet, İçişleri, Sağlık ve Milli Savunma Bakanlıkları, Jandarma Genel Komutanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ile Bakanlığımız arasında protokoller imzalanmıştır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında 2007 yılından itibaren başlatılan eğitimlerle bugüne kadar; 1.488.617 er ve erbaş, 234.031 kamu görevlisi, 117.072 din görevlisi, 663.886 sağlık görevlisi, 631.954 öğretmen, 679.818 kolluk görevlisi, 1.837 mülki amir, 205.134 vatandaş olmak üzere toplam 4.022.349 kişiye eğitim ve seminerler verilmiştir.

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 2023 Yılı Faaliyet Planı’nda yer alan “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Doğrudan Hizmet Sunmayan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Odak Birimler Oluşturulması” alt hedefi ile ilgili kurumlarda temas kişilerinin belirlenmesi ve odak birimlerin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu birimlerin kurulmasıyla ilgili kuruluşlarda sunulan hizmetlerde kadına yönelik şiddeti önleme yaklaşımının yerleştirilmesi ve bu konudaki ihtiyaçların tespit edilmesinde temas noktası olması beklenmekte olup ilgili kurum ve kuruluşlar ile 81 ilde farkındalık artırıcı çalışmalar gerçekleştirilecektir.

Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında il müdürlüklerimiz, ŞÖNİM’ler, SHM’ler ve kadın konukevleri tarafından yapılan iş ve işlemleri yürütmek ve ilgili kurumlar ile kadına yönelik şiddete ilişkin verileri paylaşmak üzere Aile Bilgi Sistemi (ABS) Kadın Modülü oluşturulmuş olup sisteme ilişkin iyileştirme çalışmaları devam etmektedir.

6284 sayılı Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarının Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden ABS’ye entegrasyonu Bakanlığımız ile Adalet Bakanlığı arasında gerçekleştirilen çalışma ile 2017 yılında tamamlanmış ve veri akışı başlamıştır. Bakanlığımız ile Eylül 2017’de Emniyet Genel Müdürlüğü arasında, Nisan 2020’de Jandarma Genel Komutanlığı arasında imzalanan protokoller ile kolluk birimleri tarafından hazırlanan Aile İçi ve Kadına Karşı Şiddet Olayları Kayıt Formlarının anlık olarak ABS’ye iletilmesine başlanmıştır. Gerçekleştirilen veri entegrasyonları ile şiddet mağduruna ulaşma süresi kısalmış olup kararların takibi ve izlenmesinin etkinliğine katkı sağlanmıştır.

Veri entegrasyonu kapsamında, ilgili kurumların hizmet sunumlarını aksatmayacak şekilde sistemlerini revize etmelerine yönelik sorumluluklarını hatırlatmak üzere Temmuz 2022 tarihinde ilgili kurumlarla ayrı ayrı gizlilik kararlarını uygulama kapsamına ilişkin görüşleri alınmak üzere toplantılar gerçekleştirilmiştir. İlgili kurumlar tarafından teknik olarak gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik çalışmalara devam edilecektir.

Öte yandan İstanbul Sözleşmesinden geri çekilme kararı hiçbir şekilde Türkiye’nin “kadınların korunmasından ve şiddetle mücadeleden taviz verdiği” anlamına gelmemektedir.

Hukuk, şiddetle mücadelede önemli bir araçtır. Uluslararası sözleşmelerden biri olan İstanbul Sözleşmesi de kültürlere ve coğrafyalara göre şekillenecek hükümlere alan açan, dolayısıyla amil hükümler içermeyen çerçeve niteliği taşıyan bir sözleşmedir.

İstanbul Sözleşmesi yürürlükteyken amil hükümleri içeren 6284 sayılı Kanun bizim şiddetle mücadelemizin esas lokomotifi olmuştur ve amil hükümleri içeren 6284 sayılı Kanun yürürlükteyken.

Kadına yönelik şiddet ve cinayetlerin özellikle büyükşehirlerde daha çok yaşanmasının nedeni buralarda nüfusun yoğun olmasıdır. Bununla birlikte Bakanlığımız tarafından yürütülen çalışmalarda kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerine ilişkin iller arası karşılaştırılabilir veri üretilmesi amacıyla kadın cinayetleri ya da kadına yönelik şiddete ilişkin verilerin (örneğin tedbir kararı sayısı) ildeki kadın nüfusuna bölünmesi ile edilen göstergeler kullanılmaktadır. Bu yöntemle daha sağlıklı veri elde edilebilmekte ve kanıt temelli politikalar oluşturulabilmektedir.